

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDSKRIFT FÖR HEMMET,

TILLEGNAD

NORDENS QVINNOR.

1878.

20:e årgången.

6:e häft.

Innehåll:

	Sid.
38. Elfvaaringen. Poem af <i>C. D. af Wirsén</i>	307.
39. Om hemstudier. Af <i>Ernst Beckman</i>	311.
40. Ett besök på <i>Kyrkomötet</i> . Af ??	329.
41. Handarbetets Vänner.....	344.
42. Nytt på vår bokhylla	348.
43. Färglagdt mönster till kudde efter en dyna från Västergötland	350.

STOCKHOLM,

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG.

38. Elfvaåringen.

Vinterdag och vinterdimma!
Korn af snö i kylig rymd!
Blekröd, solnedgångens strimma
Höljs, af disigt töcken skynd.
Ljusblå rök från husen röjes,
Bjellerklang hörs rundt omkring.
Dimman glesnar. Månen höjes,
Sluten i en mångårdsring;
Bleka stjernor hålla ting.

Hörs det ej i förstun larma?
Barnen komma hem bestämdt!
De förstätt sig hålla varma:
Hör, hvad ysterhet och skämt!
Snöbollskriget, kälkbacksfärden
Rosor tändt på kinden opp,
Och igen till kända härden
Ila de med yra hopp
Uppför trappan i galopp.

»Skaken af er!» — Och man skakar
Snön från trappan i tamburn
Och galosecherna man makar
I små rader intill murn.

Vintermössor nu och muffar
 Staplas upp i fönstret re'n.
 Fyra små, vid muntra knuffar,
 Skynda med de flinka ben
 Till en vänlig brasas sken.

Mor omfamnar en i sender,
 Huld i smekningar och ord,
 Sist hon aftonlampan tänder
 Trefligt på det runda bord.
 Fram med tennsoldaters troppar,
 Fram med präktig fästningsborg,
 Fram med färger, penslar, koppar!
 Fram med äpplen i en korg —
 Boten för hvar flyktig sorg!

Äldsta dottern, trettonårig,
 Sysslar med sin julklappssöm,
 Rosenkindad, gullgulhårig,
 Mot de yngre modersöm;
 Fyra år den yngre flickan
 Fylla skall den nästa vår,
 Hon, som nu vid godsaksbrickan
 Med så stora ögon står,
 Frågvis, om hon smaka får.

Och en sjuårspilt soldater
 Emot ryssen ordnar glad
 Och gör präktiga mandater
 Med en liten, blågul rad.
 Tänk, om *de* vid Plevna varit,
 Der som Osman slogs så grannt!
 Nog på flykt kalmucken farit,

Bättre då stått till försannt
Med vår gamle bundsförvandt.

Men en elfvaårig herre
Än att nämna återstår.
Utan öra för de smärre
Och med handen i sitt hår
Sitter tankfull han i laget,
Jullofsglad och god och snäll,
Och studerar Lützenslaget —,
Hur hans barm sig häfver säll! —
I en del utaf Fryxell.

Fram med gul brigad han tränger:
Frukta ej, du lilla hop!
Stolthet bröstet nästan spränger!
Hvilka qväfda fröjderop!
Men af alla bilders skara
Från historiens djupa grund
Hvilka tycker bäst han vara?
Spörj! Han svarar dig på stund
Tårögd: Lützen och Svensksund!

Gosse, njut, förrn tiden stryker
Kalk på drömmens pelarrund!
Njut, när morgondimman ryker
Än invid din själs Svensksund!
Värm din hog, så det förslår, du,
Än med sång och saga blott!
O när julen kommer, får du —
Så jag hört — bland annat godt
Sturleson och Walter Scott.

Jubla då åt hjelteåldern,
 Gläds åt svärds och sköldars dån!
 Stå på skeppets däck vid Svoldern
 Djerf hos Olof Tryggvason!
 Väg till forntidsborgar åter
 Skottlands bard dig visa skall:
 Skynda! Portarna upplåter
 Under muntra jagthornsskall
 Sachsarn Cedriks seneschall.

Elfvaåring! Att du kunde
 Bli så herrlig som din dröm!
 Att ej livvets isar bunde
 Detta hjertas varma ström!
 O att det för bragden sloge
 Stolt alltjemt som fordomdags!
 Att din segerhymn ej doge
 Bort för dvärgalåten strax!
 Att din stängel bure ax! —

Qvällen skrider. Tunga, tunga
 Ögonlocken blifva då
 Och så småningom de unga
 Till de mjuka bäddar gå.
 Elfvaåringen omsider
 Sträcker ut sig rak och lång,
 Och i sömnen, hvad det lider,
 Hör han snart en rytmisk gång
 Af Svensksundska böljors sång.

Slumra! Flyg till sköna trakter,
 Flyg på drömmens vingar säll!
 Kring ditt läger gå som vakter
 Lützenhjeltar ur Fryxell

Och två bilder än, som vandra
 I en gloria, ljus och skär:
 En din moder är. Den andra
 Sköld med trenne kronor bär:
 Pilt, det Sveriges engel är!

C. D. af Wirsén.

39. Om hemstudier

Af Ernst Beckman.

Den med all rätt för sitt flärdfria och sanna väsen värderade mr Andrews, Förenta Staternas förra sändebud i Stockholm, har i en af sina sista offentliga rapporter till sin regering fält omdömen, enligt hvilka det står rätt klen till med läslusten bland den stora massan af vårt svenska folk. Hans slutsats synes onekligen grundad på temligen bindande sannolikhet. Dock må fosterlandsvännen icke därför misströsta. Han må besinna, huru kort tid Sveriges folk egt en folkskola värd detta namn.

Emellertid finnes redan nu hos oss en klass, som snarare läser för mycket än för litet.

Långt flere människor, så försäkrar en af våra kände läkare, dö af för mycket föda än af för litet. Det torde vara onekligt att i de bättre lottade klasserna matsmältningen långt oftare störes af vällefna än af allt för stor återhållsamhet.

Äfven det andliga bordets nöjen äro försåtliga. Äfven de kunna, om de icke med måttlighet njutas, medföra en sjukdom motsvarande den krämpe, hvilken vid slutet af hvarje vinters festligheter orsakar den stora nordiska folkvandringen till Karlsbad och Marienbad. Denna andliga magsyra är troligen lika mycket att beklaga och lika väl värd en grundlig kur, som den lekamliga. Men vi äro så vana vid själens

opasslighet, att den nästan öfvergått till en andra natur. Vi äro sällan lika finkänsliga för andens sjukdomar som för lekamlig plåga. Vi ha litet af Peer Gynt i oss, och letar man väl i hjernans hemligaste gömmor finner man understundom ett genljud af Peers bekanta ord:

Pinen er dog vel kun moralsk
Og derfor ikke så pyramidalsk.

Och dock är den del af vår varelse, som vi så styfmoderligt behandla, ett evighetens barn! När de tre mullskoflarna ljuda mot kistan, som innesluter det förvissnade stoftet, då står själen i den öppnade porten till en oändlig tillvaro.

Om nu dessa märkliga personer, som här i vårt land, der böcker ännu betraktas som en lyxartikel, läsa för mycket, och som följaktligen skada sin andes utveckling, i dubbel mening tillhöra sjelfva blomman af vårt folk, är ju saken så mycket betänkligare. Dessvärre nödgas jag förutskicka den upplysning, att klandret mindre afser den tid som de offra på böckerna, än den ändlösa blandning af andlig föda, hvarmed de betunga och försvaga sig.

»Men säg oss då rent ut, hvilka ni menar. Är det för-
lästa studenter?»

Visst icke. Mot dem behöfver man icke vara så artig. Jag menar just dig sjelf, unga läsarinna, eller åtminstone din syster, förutsatt att hon hör till dessa djupare naturer, som ej använda sina kunskaper från pensionen blott på en engelsk roman eller på att »snakke frandsk» med utlänningar vid jubelfester, utan som från sin skoltid ärft ett oemotståndligt begär att söka vetande och en aldrig försvagad längtan efter den ljufva stillhet, som umgänget med ädla författare skänker. Det är just sådana varma, allvarligt anlagda sinnen, jag här åsyftat. De offra med ifver rätt mycken tid och kraft åt läsning, men röna stundom deraf nästan lika mycken skada som nytta.

Den unge mannen, nödsakad i de flesta fall att egna sig åt fackstudier, eger i denna nödvändighet en ledstjerna, som utpekar hans stråt. Den unga qvinnan lemnas, när hon slutar skolan, vanligen helt och hållet åt sin tillfälliga ingifvelse och ett ännu icke stadgadt omdöme. Derföre drifves hon hit och dit af lärdomens väder; hennes farkost saknar kompass.

Stundom afspeglar sig denna sträfvan utan mål i hela hennes väsen. Hennes yttre röjer under en yta, som måhända vid första påseendet är afslipad, glad, comme il faut, en nedtystad oro. Hon är — och kallas med ett medlidsamt leende — öfverspänd.

Men är icke denna öfverspändhet ädel fast vilsekommen kraft? En kraft, som, om den rätt ledes, kan uträtta mycket till glädje och sann förkofran; lemnad åt sig sjelf åter, slår den antingen öfver i blaserad likgiltighet, hvilken kanske t. o. m. ej vidare bryr sig om de fordom kära böckerna och deras ideela verld, eller ock smittas den af blåstrumpans ytliga, sjäpiga och sjelfkära åskådning.

Hvilken tänkande menniska har icke med blandad beundran och häpnad sett hvad som rymmes på en ung tärnas arbetsbord. Bredvid sykorg och blomstervas ligga alla möjliga små och stora poeter. Martensens etik, Geickes geologi, Vikners Tankar och frågor och kanske, såsom en god granne, Hartmanns Det omedvetnas filosofi, derpå Reickes pedagogik, Daudets arbeten, m:me Staëls Corinna, Brandes Hovedströmningar, Sveriges historia i illustrerad upplaga jemte åtskilligt annat smått och godt, samt till slut Cadiers kokbok — ty den är ju så vackert utstyrd.

Kan man icke bli förläst eller blaserad med mindre än så på en gång?

Spörjer man om skälet till ett så blandadt val af läsning får man i de flesta fall ett af tre svar. Antingen — detta är det uppriktigaste — yppas helt oförbehållsamt svårigheten

att *uppgöra* och på egen hand samvetsgrant *följa* en viss plan för studiernas bedrivande; eller ock — äfven detta är ett mycket behjertansvärdt skäl — anföres omöjligheten att anskaffa just de böcker som behöfvas, hvarföre man måste nöja sig med hvad grannskapets boksamlingar erbjuda och följaktligen ofta afbryta ett ämne, just då vetgirigheten blifvit på allvar väckt. Det sista är ganska vanligt i familjer på landet och i småstäderna. I de större städerna slutligen, der tillgång till offentliga bibliotek bereda lättare boklån, är det vanligen begäret att följa med sin tid som förmår den unga bildningsökande flickan att kasta sig från det ena till det andra och att intaga en sådan mängd af olikartad föda, att hon uppenbarligen icke kan smälta densamma.

Ofvan påpekade olägenheter kunna emellertid till stor del utan särdeles svårighet afhjelpas genom en *förening till främjande af planmässiga hemstudier* efter mönstret af det i Boston upprättade *society to encourage studies at home*.

Jag har redan ett par gånger i den dagliga pressen sökt att vinna vänner åt denna förening, hvilken gifvit det efterföljansvärda föredömet af omvårdnad om de unga qvinnornas intellektuella arbete, äfven sedan de lemnat skolans vakande uppsigt. Det har gladt mig att från olika håll höra uttalanden af beundran för denna förenings verk. Ofta har jag äfven hört just de unga, dem frågan närmast gäller, yppa en hjertlig längtan efter någon hjälp i ordnandet af hemläsningen. De tyckas sjelfva inse, huru arbetskraft och tid och fin hjernsubstans plottras bort genom oordnade studier.

Man har nu under några år haft tillfälle att se, huru Bostonföreningen utvecklats sig; hon är nu icke längre ett experiment. Hon är ett nödvändigt led i den väldiga kedjan af unionens uppfostringsanstalter och derföre i och för sig värd uppmärksamhet.

Föreningens ändamål är att genom bref biträda unga

damer, i hvilken trakt af det stora fäderneslandet de befinna sig. Hon söker framförallt att utbilda vana att alltid offra några ögonblick eller någon timme hvarje dag till allvarlig, grundlig och systematisk läsning. »Äfven om den tid, som dagligen anslås, är kort, kan mycket vinnas genom ihärdighet och vanan blir snart en källa till mycken glädje.»

För detta ändamål har föreningen genom kunniga personer uppgjort läseplaner i allmän historia, i engelska språket och literaturen, i zoologi och botanik, i fysisk geografi och geologi, i konsthistoria, i tyska och franska, samt i år äfven i det amerikanska favoritämnet astronomi. Dessa läseplaner utvisa endast den allmänna gången af ämnets behandling och äro icke ämnade för dem, som studera alldeles på egen hand.

Detta program tillskickas på begäran hvarje ung dam, som fyllt sjutton år — således antagligen slutat skolan — och som förklarar sig villig att i föreningen inträda. Sådant inträde vinnes genom att underrätta sekreteraren om det ämne hon valt och genom att betala en årsavgift af två dollars till tryckning af cirkulär, till frimärken m. m. I och med det samma anses man ha gifvit så att säga sitt hedersord på att, så vidt möjligt, använda en viss tid hvarje dag eller hvarjevecka till sitt arbete.

Den som sålunda ingått såsom medlem, hänvisas af sekreteraren till den ledamot af styrelsen, som står i spetsen för det ämne, hon valt. Hon mottagar nu af denna sin andliga cicerone närmare anvisningar och uppgift på böcker, samt föreskrift rörande de tider, då hon bör redovisa för sina framsteg. Efter hvarje sådan redogörelse erhåller hon ny vägledning i fråga om de arbeten, hon bör studera, samt i öfrigt nödiga råd, upplysningar och föreskrifter om de utdrag och anteckningar, dem lärjunge vid månadens slut bör insända till granskning. Hennes lärarinna uttalar derpå skriftligen sina tankar om hennes arbete.

Vidare föreläggas ämnen till sammanhängande uppsatser. Än skall lärjungen ge en allmän öfersigt af ett genomgåendet verk, än välja en del af detsamma för mera utförd redogörelse, än åter skriftligen utan bokens tillhjälp besvara vissa examensfrågor. Redan detta förtroende för lärjungen ärlighet, hvilket förutsätter, att hon, då sådant af henne begäres, icke använder bokens biträde, antyder att föreningen alls icke är en blott examensinrättning eller en tuktomästare, som med reglernas, rättelsernas och uppsigtens moraliska ris drifver till vanligt skolarbete. Hon vill framför allt uppfostra. Hon vill bibringa goda vanor för hela lifvet, hvilkas trollmakt skall följa lärjungen ännu, då hon icke mer är ung och då minnet af den tid hon inom föreningen tillbragt endast skymtar i ett aflägsset fjerran.

Intet gifver bättre begrepp om anden af föreningens syfte från uppfostrans synpunkt än ett utdrag af de regler för sättet att läsa, hvilka vid kursens början utdelas åt hvarje lärjunge.

»Hvarje dag» — så lyder dess första uppmaning — »bör ni, innan ni öppnar boken, göra anteckningar från föregående dags läsning.»

»Kom städse under läsningen ihåg, att ni efteråt skall göra anteckningar, och sök att fästa hufvudpunkterna i minnet. Det är långt viktigare att komma ihåg hvad man läser än att läsa mycket. Det första syftet med anteckningar är att erhålla en klar, bestämd uppfattning af ämnet. Ni måste därför, af hvad ni kan erinra er, välja just de ledande tankarna; anteckna dem genom lösryckta ord eller förkortningar med angifvande af en sammanträngd innehållsförteckning, samt författarens uppställning af ämnet. Skrif på lösa blad eller i en vanlig uppsatsbok. Om ni önskar att för framtiden ha verklig nytta af edra anteckningar, så lemna hvarannan sida. Om ni tillägger fakta af mindre betydelse bör ni genom förändring i sjelfva sättet att skriva dem angifva att de verkligen äro

bisaker. Sedan ni ur minnet gjort edra anteckningar, bör ni jemföra dem med boken och göra rättelser i kanten; men låt det alltid tydligt synas att de äro rättelser.»

Derpå tillägges rörande de ofvan omnämnda skriftliga arbetena följande närmare bestämmelser: »Stundom skall ni ombedjas att sända in en öfversigt öfver en hel bok eller öfver en vigtig afdelning af ett ämne. Den måste skrivas *helt och hållet ur minnet* och bör utgöra en sammanträngd redogörelse för hufvudsakerna och tankegången i boken, ej en blott katalog öfver fakta.»

Äro icke sådana praktiska anvisningar i all sin enkelhet redan en handräckning, hvilken med tacksamhet mottages af den, som i sin ensamhet frågar sig, huru hon skall göra sin läsning rätt fruktbringande?

Men den hjälp till ihärdigt och planmässigt arbete, som en sådan moderlig omsorg om lärjungarnes sätt att studera i sig innebär, sträcker sig än mera bestämdt in på det disciplinära området. Det ligger i den amerikanska karakteren, att dess motspänstiga ömtålighet för hvarje påtvingadt band alls icke finner något för sann frihet kränkande i en lag, som utan yttre påtryckning antages. Derföre kunna dessa unga damer, som alldeles frivilligt stält sig under föreningens ordning, till en viss grad behandlas som skolflickor, utan att de derföre finna sig nedflyttade under den rang, hvilken tillkommer dem såsom unionens sjelfständiga döttrar.

Så föreskrifva stadgarna till dömes att de mellan den första och den tionde i hvarje månad skola till ledarinnan inberätta, hvilken bok de för tillfället läsa, hur långt de ha kommit och hvilka svårigheter de möta; dessutom skola de på samma gång bifoga några på måfå valda sidor af sina anteckningar. Om lärjungen icke i rätt tid inkommer med dessa vitnen om sin flit, finner hon ofördröjligen på sitt bord ett brefkort med påminnelser. Hon måste nu genast meddela sin

ursäkt och skälet till sin försumlighet, hvilket det beror på ledarinnan att godkänna. Likaså måste hon, om hon under månaden icke gjort några nämnvärda framsteg, angifva orsaken dertill. Försummar hon två månader å rad utan laga förfall att uppvisa hvad arbete hon gjort, utstrykes hon ur föreningen för att lemna rum för andra inträdessökande.

Här må nämnas, att såsom ett slags kontroll både på dem som åtagit sig att vara ledare och på lärjungarna, månadliga redogörelser insändas till sekreteraren. I dessa uppgifver ledarinnan, hvad hennes lärjungar genomgått, hvilket betyg hon anser hvar och en af sina skyddslingar — vanligen omkring tio till femton — vara värd o. s. v. Sekreteraren har en stor hufvudbok, i hvilken dessa meddelanden införas vid sidan af de redan vid inskrifningen lemnade upplysningar rörande lärjunges föregående uppfostran, närvarande sysselsättning, ålder, ämne för studier m. m.

Det torde vara denna månadliga skriftvexling mellan ledarinnan, studenterna och sekreteraren tillika med de ofvan omtalade *ur minnet* gjorda anteckningar, som föreningen bör tillskrifva hemligheten af sin stora framgång. De förra skänka fasthet och enhet åt arbetets allmänna gång; de senare tvinga lärjungen hvarje enskildt ögonblick till sträng uppmärksamhet och snabb uppfattning.

Det yttre tecknet till denna framgång är ett ständigt stigande antal medlemmar. År 1873—74, föreningens första år, inskrefvos 45 lärjungar i de olika ämnena. Nästa år hade antalet i det närmaste fördubblats; de inskrifne utgjorde 82. Följande år intogos ej mindre än 298. Ännu ett år af arbete och ökad förtroende och det märkligt stora antalet 576 bildningssökande unga damer af olika åldrar och olika samhällsställning erhöll inträde. Under det sista läsåret 1877—78 upptogos ej mindre än 899 namn på föreningens listor, och, då några af lärjungarna samtidigt egna sig åt mer än ett ämne,

representerar katalogen ej mindre än 1,021 korrespondenser. Det synes således att föreningen icke blott är en modets dotter, hvilken öfvergifves, så snart den första fläkten af tillfällig entusiasm hunnit bortdunsta. Ty i Amerika, der fem år motsvara tjugufem i gamla världen, håller sig entusiasmen sällan öfver året, om den blott framkallats af »the fashion».

Det är naturligt att bland en sådan mängd mer än en, som redan satt sin hand till plogen, saknar nog uthållighet att fortsätta ett arbete, hvilket kräfver uppvaknandet ur andlig lättja och det frivilliga medgifvandet af andras inblick i hvarje vrå af det måhända stundom rätt torftigt försedda andliga visthuset. Mången, som i den första hänförelsen klart fattade, att det icke så mycket är en skam att *icke veta* en sak som att blygas att *lära den*, tröttnar vid den visserligen kärleksfulla men dock alltid bestämda och på sak gående kritik, hennes arbete underkastas. Det är emellertid ett glädjande bevis på ledarinnornas grannlaghet och duglighet, att antalet af dem som hålla ut med hvarje år ökas. Första året utgjorde de endast 60 procent af det då jemförelsevis ringa antalet. Under sista läsåret, med ett lärjungeantal af närmare tusen, utgjorde de 73 procent.

Ett annat särdeles uppmuntrande tecken är, att icke mindre än 226 af föreningens närvarande medlemmar redan förut tillbragt *åtminstone ett* läsår under dess moderliga vinge.

I Amerika, der folkskolan icke är såsom här skild från den s. k. lärda skolan, tillhöra lärarinnorna alla olika klasser. Men alla äro de hvarandra lika deri, att de ej anse sin utbildning afslutad genom lärareexamens afläggande eller genom en kurs i ett seminarium. Också finner man bland de närvarande studenterna ej mindre än 122 lärarinnor.

I de rapporter, som hvarje månad till sekreteraren ingifvas, ordnas lärjungarne under tre betygsgrader. Den första, hvilken innebär afgjord framgång och utmärkta framsteg, har

tillerkänts åt 214; fullt godkändt arbete och berömvärd flit har utvecklats af 384; öfrige 175 ha af en eller annan anledning icke erhållit fullgodt vitsord.

Studenternas val af ämne är ganska betecknande. Historia har utkorats af 343, engelska språket af 347, naturvetenskaper af 139; konsthistoria, tyska och franska räkna deremot tillhoppa blott 192 lärjungar.

Detta val vitnar onekligen godt; ty om modersmålet och öfriga mera allvarliga ämnen fått maka åt sig för sina jemförelsevis ornamentala systrar, skulle man kunnat befara, att föreningen trädt i fotspåren af de i alla länder förekommande literära föreningar, der man utan att tränga djupare in i det skönas väsen läppjar på estetiskt sockervatten och inbillar sig göra studier i literaturhistoria, så snart man ligger på sin soffä och läser en roman.

Men — så torde någon fråga — äro då alla dessa unga kvinnor förmögna? Äro de alla i tillfälle att köpa de ofta dyrbara verk, som behöfvas för ett djupare studium af ett visst ämne. Planen till en byggnad må vara aldrig så förträfflig: saknas nödigt material och nödiga verktyg, är och förblifver det hela dock ett luftslott. För att bedrifva studier, fordras *böcker*. De äro lika outhärliga för den som vill studera, som stenen eller murslefven för byggmästaren.

I Förenta Staterna, der allmänhetens läsgrighet vida öfverträffar alla andra folks, fins visserligen i otaliga städer ganska förträffliga bibliotek; dock är det naturligt, att de ofta sakna mera speciela arbeten. Emellertid har på sista tiden föreningen för hemstudier vunnit ett sådant anseende, att åtskilliga samhällen, uppskattande dess ädla syfte och förlitande sig på dess omdöme, genast anskaffa de böcker, som någon af medlemmarna önskar. Ja en af Massachussets städer lär stå i begrepp att inköpa *alla* de böcker, som upptagas på föreningens arbetslistor.

Men ändock återstår att bereda medlemmar i undangömda landsorter tillgång till de arbeten, som behöfvas.

Man har härför vidtagit en enkel och praktisk åtgärd. Föreningen har inrättat lånbibliotek i Boston och New-York City, samt dessutom mindre sådana för California och Louisiana. Från dem sändas med paketpost äfven till de mest af lägset boende studenter boklån, för hvilka afgift betalas med en cent om dagen, samt porto för böckernas återsändande. Föreningen eger tillhopa 490 band och gör ständigt nya inköp. Så snart en bok ofördröjligen behöfves, inköpes den utan uppskof, äfven om föreningen redan har ett exemplar i sin ego. Den gemensamma kassan, väl förstående föreningens sanna intresse, är häruti synnerligen frikostig.

För dem som deltaga i den konsthistoriska kursen, har man dessutom inköpt nödiga fotografier, hvilka jemte konsttidningar cirkulera från hand till hand. Så sättes äfven den obemedlade i tillfälle att göra sig förtrogen med äldre och nyare tiders yppersta konstskapelser.

Föreningen har äfven förvärfvat femton mineraliesamlingar, hvilka flitigt anlitas. Som bekant, är Förenta Staternas rikedom på denna art af naturens under utomordentlig. Också kostar samlingen, bestående af 43 nummer, endast tre dollars.

Äfven en mindre samling af snäckor, sjöstjernor o. s. v. har genom posten hållits tillgänglig.

Men — så antager jag att man nu med otålighet frågar — få vi icke höra något om dem som leda hela företaget och som offra sig för denna skara af ungdom? Äro de allesamman qvinnor?

Ja, min läsarinna, de äro alla qvinnor, ädla varmhjertade qvinnor, hvilka genom sin entusiasm från fjerran peka ut vägen och vandringsens mål för dessa hundraden af unga själar, som hungrande efter bildning från alla unionens stater, från territoriernas ödsliga ensamhet, från Englands Canada, ja från

främmande verldsdelar, der amerikanska medborgares döttrar uppväxa, vända sina blickar till unionens hem för boklig bildning, till Boston, Förenta Staternas Athen. Med undantag af ordföranden, hvilken ej deltagar i det direkta arbetet, äro de alla qvinnor.

Föreningens angelägenheter ombesörjas af ett verkställande utskott. Detta består af ordföranden, en skattmästare och sekreterare i samma person, en bibliotekarie, samt en föreståndarinna för hvarje af de ämnen, i hvilka undervisning meddelas.

Det faller af sig sjelft, att »departementscheferna» — hittills blott sex till antalet — skulle digna till jorden under skriftvexlingens, ledningens, rådgifvandets börda, om de skulle bära den allenast på egna skuldror. De ha derföre under sig flere biträden, för närvarande tillhopa 22. Dessa »correspondents» bilda jemte verkställande utskottet den allmänna styrelsen. De äro bosatta i olika delar af unionen och bevaka föreningens vackra syften från den oroliga Atlantens kust, der gammal odling är hemvarm, till Stilla oceanens paradisiska stränder, der vinets vilda drufva ännu mången gång hänger oplockad på den bugtande rankans grenar.

Föreningens statistik upplyser, att blott inom departementet för historia 3,009 bref under förra året af ledarinnorna afsändes, och att engelska språket ensamt betingar 1,265 månadsrapporter. Det är med stöd af dessa siffror lätt att inse, att arbetet skulle alltför uteslutande upptaga ett trettiotal af personer, hvilka icke äro aflönade, utan blott på lediga stunder kunna egna sig åt lärarinnans eller ledarinnans kall. Derföre står under styrelsemedlemmarnas befäl en ganska betydlig skara »biträdande correspondents» — vid förra årets slut 70. De utöfva sitt embete på departementschefernas ansvar. På senare åren ha de till ej ringa del rekryterats från dem, hvilka med framgång såsom studenter varit föreningens medlemmar.

Andra för saken intresserade personer, som önska att blifva biträdande ledarinnor, pläga någon tid stickas in i ledet och såsom studenter deltaga i arbetet för att så riktigt sätta sig in i den brukliga metoden. Genom denna gradpassering är det möjligt att vinna likformighet i arbetet. Denna skall än vidare befordras genom en liten handbok, hvilken snart lägges under pressen och som skall utdelas uteslutande till de personer, hvilka tjenstgöra såsom ledarinnor.

Menniskan är ett sällskapsdjur; framför allt om hon är född på andra sidan oceanen. En förening utan högtidsdag är der otänkbar. Ledarinnor och studenter samlas en gång på året till ett möte i Boston. Der göra de bekantskaper med hvarandra och med styrelsen, höra föredrag, besöka museer o. s. v.

Den egentliga festen firas i ett enskilt hus, liksom föreningen allt framgent undviker offentlighet och icke meddelar styrelsens eller medlemmarnes namn. Härtill medverkar äfven det skäl, att många af de ädla qvinnor, som stå i spetsen för företaget, tillhöra de rikaste och mest aristokratiska kretsar, och deras namn möjligen kunde tjena till lockbete för personer, hvilka genom förnäma bekantskaper skulle söka att, som det heter, komma sig upp.

Till detta möte ega de som så önska att sända in uppsatser öfver sjelfvaldt ämne på engelska, franska eller tyska språken. De två uppsatser, som vid sista årsmötet dömdes förträffligast och följaktligen upplästes, voro en historisk afhandling öfver Henrik den 8:s och Frans den 1:s möte på Camp du Drap d'Or, samt en annan öfver staten Michigans geologiska formationer, båda egendomligt nog författade af husmödrar.

Vid detta tillfälle meddelar styrelsen inom slutna dörrar råd åt de unga i sådana saker, som, på grund af hvad årets brefvexling gifvit vid handen, anses särskildt behjertansvärda. Så talade i år sekreteraren — den verksamma miss Ticknor,

föreningens själ — om nödvändigheten för lärjungarne att för sin egen och sin familjs skull studera helsolagarna, om hvilka, enligt hvad årets erfarenhet utvisade, den bedröfligaste okunnighet tycktes råda på alla samhällets trappsteg; derjemte uppmanade hon dem att med ord och i handling bistå styrelsen i ett korståg mot den falska föreställningen, att högre uppfostran skulle komma qvinnan att blygas eller ledas vid hushällets vanliga sysslor, matlagning, klädsömnad o. s. v.

Häraf synes att det skriftliga tankeutbytet, åtminstone när vänskapen mellan lärjungen och hennes ledarinna begynt att uppspira, icke inskränker sig till en direkt redogörelse för den del af det föresatta arbetet, som hvarje månad blifvit genomgången. Det är ofta mycket intressant att blicka in i den icke officiella delen af brevexlingen. Man får der en aning om den djupa betydelse för den enskilde och familjen, som föreningen utöfvar.

Så till exempel må omtalas en moder långt ute på en farm, der intet bildadt umgänge på långt håll kunde uppletas. Hon antecknade sig för kursen i engelska språket och literaturen. Men för henne, upptagen af göromål och af sina barn, fans ingen annan utväg än att låta de små samtidigt studera gamle Spenser. Det vill säga: hon berättade för dem, läste högt för dem och sökte på allt sätt göra hans hedervärda »Fédrottning» och hans stillsamma väsen för dem tilldragande. Och snart lemnade, märkligt nog, de små »Mother Goose's» lustiga rim och sjelfva Hans Andersens älskliga sagor för att lyssna till berättelsen om den milda lady Una och Riddaren af det röda korset, religionens och helighetens allegoriska figurer. »Och» — så berättar modren i ett af sina bref — »en afton, när min lille gosse skulle ge mig boken, märkte jag, huru han först i smyg med en andäktig uppsyn böjde sig öfver den och kysste den.»

Många äro exemplen på sådan fin uppfinningsrikhet, ge-

nom hvilken en okufflig kärlek till bildning utan den ringaste otrohet mot moderns och makans pligter, förstår att stjåla sig till inträde i böckernas lustgård. Utrymmet medgifver dock ej flere enskildheter.

Man kan lätt förstå, huru många källor till glädje uppspringa der en rätt håg till studier vaknar. Ofta betyga de unga sin tacksamhet öfver att deras ögon blifvit öppnade. Särskildt synes blommans och stenens fågning väcka deras häpnande beundran för den gudomliga skönheten och förlåna nytt behag åt hvarje deras steg i naturen. Somliga söka ock att med sitt pund blifva ett slags missionärer för sitt ämne. Så erinrar jag mig ur ett bref en berättelse om en äldre syster, som för ett par år sedan ansåg det som ett verkligt straff att taga sina yngre syskon ut med sig på dagliga promenader; men nu, sedan hon insett, att de alla kunna hafva mycket att lära i naturens visdomsbok, hafva dessa utflykter förvandlats till nöjsamma små forskningsresor, dem de alla med otålighet invänta.

Äfven förtjenar att nämnas, hurusom mer än en ung qvinna med tacksam erkänsla meddelat, att hon genom de ordentliga vanor, dem det regelbundna arbetet tvungit henne att antaga, sett en vacklande helsa återstæld eller förbättrad.

Jag har tillåtit mig att anföra dessa små drag för att visa, det föreningen långt ifrån att på något sätt kränka familjen der sprider glädje och ljus.

I ännu ett afseende öfvar föreningen ett vidsträckt inflytande. Hon stiftar öfver hela landet ett systerskap, genom ädla band sammanknutet. Hvarhelst en af hennes medlemmar möter en annan, äro de vänner med gemensamma intressen, hvilka icke äro Innocensens eller Amarantens, utan hjertats höga trängtan efter sanning och vetande.

Det fins menniskor, som rysa vid tanken på allt hvad som stammar från det land, der qvinnoemancipationen och potatisskalbaggen hafva sin fruktbaraste jordmån. Till deras lugnande upplyses, att den första tanken på en förening i något liknande syfte är till börden engelsman. Den såg dagen i detta England, å hvars qvinna en af våra poeter gifvit äretiteln »den fostrarinnan utaf dygd och tro». Märkligt nog löper den engelska upplagan af föreningen betydligt mera fara att fostra blåstrumpor. Ty Englands »Society for the promotion of homestudies» är blott ett slags examensinrättning, som bygger sitt förnämsta hopp på täflan och pris. Den söker visserligen att egga de unga damerna till djupare studier, men öfvar intet direkt personligt inflytande, ger ingen ledning för rätta sättet att bedrifva studier, vakar ej öfver bibringandet af vana vid läsning såsom en vana för lifvet. Det var först sedan planen ombildats af yankeens hand — denna praktiska hand, som trots allt missunsamt åtlöje så ofta visar sig vara ledd af ett älskande, finkänsligt hjerta — som den engelska akademiska domstolen för täflan och pris fick sin närvarande löftesrika gestalt. Den stela examensinrättningen har förvandlats till det lifgifvande umgänget mellan lärarinnor och lärjungar, hvilka inom kort genom mångfaldiga band enas i kärleksfullt samarbete.

Dock må nämnas, att äfven i England uppstått ett sällskap för »instruction by correspondence» med liknande mål. Dess historia är mig obekant. Om det tilläfventyrs sett dagen samtidigt med eller före den amerikanska föreningen, är det dock säkert, att tanken i Amerika var originel; ty enligt mig af miss Ticknor meddelad uppgift blef tillvaron af en dylik förening först för några månader sedan känd bland stiftarne af Bostonföreningen. Men betydelsefullt är det i alla händelser att behovet å ömse sidor af verldshafvet gjort sig så känt, att det tagit uttryck i verkställighet.

Äfven Tyskland, som ju plägar framhållas som den pedagogiska vishetens bottenlösa urbrunn, lär stå i begrepp att träda i fotspåren af den annars i fråga om skolväsen och uppfostran så misstänkta transatlantiska republiken.

Skall nu en sådan förening komma till stånd äfven i vårt land?

Att hon skulle fylla ett om icke ännu så utbreddt dock, der det förspörjes, så mycket djupare behof, torde knappt någon på fullt allvar neka. »Det bistånd hon erbjuder» — så uttalar sig miss Ticknor i ett bref, der hon godhetsfullt redogör för föreningens grundsatser — »afhjelper ett behof, som *måste* finnas *öfverallt*, så snart läsning och bildning värderas af en större allmänhet; ty önskan att vinna, hvad som så värderas, är alltid större än omdömet och förmågan af urval.»

Har icke också *vår* qvinliga ungdom inom en ej fåtalig klass nått denna ståndpunkt? Skattar den icke högt den bokliga bildningens värde? Och å andra sidan, behöfver icke äfven den, såsom ofvan antydts, vänja sig vid att samla sin andliga kraft till ett djupare studium, hvilket stärker anden och förädlar hjertat? Behöfver den icke härvid — likaväl som Englands, Tysklands och Amerikas ungdom — ledning och mild kontroll?

Det hinder, som jag samtalsvis hört framställas såsom oöfvervinneligt, är svårigheten att finna personer villiga att offra någon del af sin tid på ledarinnans kall. Eller rättare — man har uttalat den farhågan, att bland dem som kunde vara villiga skulle ett allt för försvinnande fåtal ega tillräckliga insigter. Mot denna förmodan tillåter jag mig att inlägga min protest. Här begäres ju icke att någon skulle uppträda som fullfjädrad professor. Här är blott frågan om att använda inflytandet af en mognare ålder, af större förmåner vid en tidigare uppfostran, af mera utveckladt åskådningssätt, af kunskaper, som, utan att göra anspråk på namnet lärdom, dock lemna tillräck-

ligt fast grund till vidare förkofran och till lugnt bedömande — i hemmet bland sina böcker — af lärjungens metod att studera. Icke heller är det ju nödigt att *alla* eller ens flere af de ämnen, som kunna anses lämpliga, genast upptagas. Allt stort har vuxit af en ringa början. Handledning i ett enda ämne, såsom svenska språket eller historien, kunde ju hjälpa, fröjda och — väcka månget ungt sinne.

Skulle för öfrigt brist på qvinliga krafter till en tid förefinnas, torde väl en och annan lärare vid högskolorna eller elementarläroverken finnas villig att sätta saken i gång. Snart nog skulle tvifvelsutän bland dem, som studerat under föreningens ledning, unga qvinnor utbildas, lämpliga och hågade att åtaga sig ledandet af andra. Målet bör nemligen alltid vara att använda endast qvinliga lärare. Ty det vill synas, som om det personliga inflytandet af en om också ej alltid till åren dock till kunskapen och utvecklingen äldre qvinlig *vän* vore särdeles önskvärdt.

Det är visst möjligt, om det ock alls icke är säkert, att föreningen icke skulle framlocka gryende anlag af den betydelse, att deras märke, såsom fallet varit med många qvinliga förmågor i främmande land, skulle skönjas inom den vetenskapliga forskningens område; men vore det icke för dem, som offra något af sin tid och sina krafter, lön nog att i någon mån ha bidragit till det qvinliga slägtets förberedelse till ett insigtsfullt uppfyllande af de qvinliga pligterna såsom dotter, maka, moder och medborgarinna.

Och dertill — hvilken personlig lön kan vara ljufvare än den rena vänskap och tacksamhet, hvarmed de unga efter kunskap törstande lärjungarne skulle omfatta sin andliga välgörarinna, äfven om hon alltid förblefve dem till ansigtet okänd.

Det må tillåtas mig att påpeka ännu en sak, som måhända, redan innan en sådan förening bildas, torde kunna sättas i verket. Det vore att i likhet med »*the womens education asso-*

ciation» uppgöra detaljerade, för arbete på egen hand afsedda listor på verk lämpliga vid ett progressivt studium af olika ämnen. Dessa listor kunde då hållas tillgängliga i de offentliga biblioteken och för öfrigt utdelas, hvar helst de vore välkomna.

Det är med full tillförsigt jag nedlägger denna tanke i redaktionens af Tidskrift för Hemmet hägn. Dess uppoffrande kärlek till allt hvad som gagnar qvinnan skall utan tvifvel både med sakkännedom pröfva, huruvida tankens förverkligande hos oss är önskligt och möjligt, och, om svaret utfaller jakande, veta att öfvervinna de svårigheter, mot hvilka hvarje nytt företag måste kämpa.

40. Ett besök på kyrkomötet.

Det hvilar en fläkt af högtidsstämning öfver andra kammarrens sessionsrum. Mörka, allvarliga gestalter vandra om hvarandra dernere. De ordna sig stilla och nästan högtidligt, helt olika med det glada skämt, de förtroliga helsningar och fryntliga eller skälmaktiga leenden, under hvilka kammarledamöterna här pläga intaga sina platser.

I ordförandestolen sitter en hög, imponerande gestalt. Vi känna honom från andra tider och andra platser. Vi känna den höghvälfda pannan, den genomträngande blicken, den klara rösten, de fina, aristokratiskt byggda händerna. Vi känna allt detta, vi se det åter, och dock se vi på samma gång något annat. Blicken är nu en herskares, omgifven af sina vasaller, den är något ännu mer, den är kyrkofurstens. Svea rikets primas vet säkerligen bättre än någon annan, då han pröfvar det vara af nöden, att visa sitt ansigte som en bok förseglad med sju in-segel, men lika visst är ock att detta ansigte skiftar i skarpa nyanceringar, beroende på det värf dess egare fullgör.

I dag visar sig ett återsken af Roma i hans drag, en fläkt af Gregorii anda tyckes bo innanför den djerft hvälfda pannan. Roma lefver ännu.

Den väldige munken skakade det en dag i sina grundvalar, och för hans mäktiga stämman föll den ena ringmuren efter den andra kring S:t Petri stad såsom fordom Jerikos murar för de israelitiska presternas basuner. Det blef ljus, men i skyddet af munkens kappa smög sig osedd en hierark från hvarje ruin som uppstod i hans väg, och så hände det att då den gamla byggnaden var grusad och en ny skulle resas på dess ruiner den tog form och gestalt efter den förra. Den nya byggnaden blef ljusare, gladare, man andades friare derinne, men den stod på svagare grund än den gamla, och den var byggd af dennas ruiner.

Och så kommer det sig att en fläkt af det gamla Roma i dag tyckes hvila öfver samlingen här.

De närvarande resa sig:

»Min gerning nådigt skåda . . . »

tonar genom salen. Rösterna hafva väl förlorat sin första friskhet, harmonien lemna måhända något öfrigt att önska, men det hela gör dock ett gripande intryck. Det är svenska kyrkans ypperste, som i förening med några få valde lekmannaombud sålunda nedkalla Guds välsignelse öfver sina arbeten.

Sekreteraren läser »Fader vår» och »Välsignelsen». Och så är man färdig att börja förhandlingarne.

Vi tillhöra ej kyrkomötet, man må sålunda förlåta oss om vi äro en smula profana, och sysselsätta oss med att observera.

Våra första blickar gälla de »sjelfskrifne», kyrkans fäder.

Och i sanning, här upprullar sig en hel liten verld för våra blickar.

Den första tanke som ofrivilligt tränger sig på oss från läktaren är: Hvar sitter Flensburg? . . .

Riktigt, derborta, sist på första bänken till höger om ordföranden.

Det är ett besynnerligt ansigte. Är det vackert eller fult, är det godmodigt eller förslaget, är det en verldsman eller en kyrkofurste vi se framför oss?

Biskop Flensburg har ett ansigte som man betraktar med allt större intresse, ju längre man studerar det. Första intrycket, erkännom det, är icke det gynsammaste. Vi veta icke om ni någon gång studerat Wilhelm Buschs ypperliga teckningar. I nästan hvarje af hans arbeten förekommer en typ som alltid olika, dock öfver allt är densamme. Än är det en religiös svärmare, än en fanatisk munk, än en diplomatiskt fin jesuit, men öfverallt igenkänner man samma själ i de olika dragen. Nå väl, man tycker sig i första ögonblicket äfven hos biskop Flensburg igenkänna denna själ och man vänder sig måhända en smula otillfredsstäld bort för att betrakta någon annan; men, utan att man vet huru, tvingas man af en nästan oförklarlig makt att ånyo fästa sina blickar på detta märkvärdiga ansigte. Och se, det har skiftat uttryck. Ett drag af den hjertegodaste humor ligger nu öfver detsamma för att åter nästa ögonblick försvinna, måhända för ett uttryck af försjunkenhet inom sig sjelf, hvarur biskopen plötsligt uppvaknar och kastar blickar omkring sig som vore han förundrad att nu åter vara förflyttad ur drömmarnes eller tankarnes idealverld till den rörliga, sträfsamma rundt omkring honom. Härunder håller han högra armbågen stödd på pulpeten och svänger emellan fingrarne sina glasögon, som han håller ytterst i skänglarne. Svängningarne bli raskare allt som biskopen fördjupar sig i sin inre verld. Tränger hans ande upp till det andliga Zions höjder eller pejlar den djupet af något vetenskapligt problem? Hvem vet! Siare eller lärd? Måhända båda.

Biskop Flensburg gör som talare i början ej något fördelaktigt intryck. Man har svårt att tänka sig en Demosthenes

eller en Cicero uttryckande sig på skånska dialekten. Någon Demosthenes är visserligen icke heller biskop Flensburg, men då man hört honom tala i fem minuter förläter man honom hans brytning, då man lyssnat till honom i femton hör man honom endast tala vältalighetens tungomål. I klarheten och redan i framställningssätt, i konsten att utan tvekan och ansträngning lemna afrundade, felfria perioder, att midt under ett skarpt logiskt föredrag med mätta begagna sig af satirens vapen står han vid kyrkomötet otvifvelaktigt främst, och af alla talare Sverige eger torde endast två, professor Svedelius och landshöfding Wennerberg, öfverträffa honom i förmågan att lätt uttrycka sig. Mer logisk än Gunnar Wennerberg öfvertygar han bättre än denne, mindre varm än Eric Wilhelm Svedelius talar han ock mindre till hjertat än denne, men oförliknelig är han som båda i konsten att fångsla uppmärksamheten. Framför båda står han i rörelsernas mönstergilla vältalighet. Då E. W. Svedelius försjunken i sig sjelf, synbart glömsk af den yttre världen liksom tvinnar sin tråd ur hjerta och förstånd, då G. Wennerberg i vårdslös ställning, nästan ringaktande omgifningen, leksamt framtrollar ett färgspel af ord, synes Flensburg hafva beräknat hvarje gest, hvarje rörelse af handen, af kroppen. Han intager alltid behagliga ställningar, och muskelspelet i hans ansigte och hans blickar talar lika lyckligt som hans ord. Öfverträffligt är hans leende, då han hunnit slutet af sin bevisföring och kastar en vacker blick full af på en gång barnligt behag och manligt medvetande på församlingen.

Mötets vackraste biskop, för att ej säga ledamot, är oundersägligen Linköpingsbiskopen, E. G. Bring. Det är en lång, smärt gestalt med nästan bronsfärgad hy, djupa, drömmande ögon och vackra tänder, som på ett förtjusande sätt bryta sig mot de lagom fylliga, röda läpparne. Det starkt gråsprängda håret har en skiftning, som påminner om poleradt stenkol, och i handen bär han en lång käpp à la Louis XIII. Biskop Bring

hör jemte herrar Sundberg, Flensburg, Sjöbring och Landgren till de biskopar som nästan alltid visa sig i civil dräkt och är till sitt yttre snarare typen för en fransk ädling af gamla stilen än för en svensk biskop. Högkyrkligt konservativ till själ och hjerta har han dock en och annan gång lyckats tillvinna sig de andliga radikalernas bevågenhet; men ehuru han ej länge förmått behålla densamma har han dock derigenom hos mången förverkat sitt anseende som en af statskyrkans starkaste pelare. Någon talare är han icke, i hans yttranden ligger något stympadt och afbrutet, som visserligen till någon grad ersättes af den tilltalande stämman och det vackra leende som han delar med sin embetsbroder från Lund, men som i alla fall hindrar hans ord att göra sig med öfverlägsen makt gällande.

I många hänseenden en ren motsats till honom är den äldre Hernösandsbiskopen Landgren. Den höga gestalten är böjd af år och arbete, men de kraftfulla dragen synas på sin höjd tala om fyllda 60 vintrar. Ful som biskop Landgren är, rättfram som han är, osminkad i tal och uppträdande, snarast påminnande om en i någon aflägsen landförsamling afglömd, kraftfull men obefordrad komminister, som enligt alla naturens regler för länge sedan bort vara utarbetad, är han dock en person som väcker det lifligaste deltagande i en tid som åtminstone *talat* så mycket om arbetets ära. En outröttlig arbetare har han varit i Herrens vingård, om också ej i samma mening som en och annan af hans embetsbröder. Af ödet utkastad bland en vild befolkning, som föga eller intet aktat lag och rätt, har han af dessa vilda menniskor förstått att skapa laglydiga, ärliga, mönstergilla medborgare. Om blodet någon gång kokade öfver och styrkans rätt bevisade lagens och evangelii sanningar, hvem kan tadla det? Det finnes styfsinta naturer som endast förstå slående argument och som sedan äro de första att erkänna den logik som öfverbevisat dem. Biskop Landgrens metod som kyrkoherde att hålla sina styfva försam-

lingsbor i tukt och Herrans förmaning vann ej alltid vår sentimentala tids gillande. Måhända skall en framtid döma honom mildare. Att hans nit vann erkännande, både af embetsbröder och regering, visar hans nuvarande plats, till hvilken hela Sverige, om också ej Hernösands stift i sin fulla helhet, helsade honom af hjertat välkommen. Biskop Landgren är en handlingens man mer än en ordets. Bland de finputsade, omsorgsfullt tuktade träden i den park som omhägnar kyrkan står han som en knotig gammal fura, uppvuxen ur en karg jordmån, lika oböjligt som de andra träden trotsande stormarnes tjut, måhända uthålligare än de och mer än de sympatiserande med den trånad och längtan som bor på ljungheden, men som på parkens gröna matta ofta somnar in vid rosornas doft.

Till venster om biskop Flensburg har biskop Hultman sin plats. Man ställer i allmänhet vissa fordringar på utseendet hos en biskop, och medgifvas måste att ingen af de tolf så föga motsvarar typen för en biskop, sådan man gerna tänker sig den, som just hr Hultman. Detta starkt rödlätta, välmående ansigte, de om bekvämlighet vittnande rörelserna, det skenbart ringa deltagande han egnar åt förhandlingarne, allt gör att man nästan känner sig frestad att med hr »Inspector» i »Jobsiaden» fråga: *quid sit episcopus?* Man behöfver ju derföre ingalunda vänta det svar som kandidat Jobs gaf. Å andra sidan är biskop Hultman onekligen en typ för godheten, och det är genom denna han lyckats vinna så många hjertan.

Vid biskop Hultmans sida sitter biskop Björling från Vesterås. Denne man är, skyndom att säga det, en gåta. I hans långlagda ansigte, orörligt som granitens, ligger ett drag af sfinx, som dock bestämdt ej har det ringaste med hans karaktär att göra. Biskop Björling är en stor dogmatiker, en lärd man, men måhända ej allt för själfständig. Det skulle vara vågadt att göra ett sådant påstående om han ej själf under mötet erkänt att påstötningar från prester inom hans

stift varit det som förmådde honom att motionera om alla offentliga nöjens inställande på söndagar och dagarne före dessa.

Hvilken färg hr Björling har på sina ögon torde sväriligen t. o. m. hans närmaste vänner kunna säga. Blicken är alltid nedslagen, ställningen framåtlutad, vare sig han talar eller tyst lyssnar. Dragen äro orörliga, den temligen skarpa rösten känner intet tonfall, den förefaller som ett skärande instrument, hvilket ej *vill* veta af några hinder på sin väg, men som dock hejdas af tusende små bisaker. Biskopen, som i likhet med sin granne till venster, hr Beckman, nästan alltid visar sig i full ornat, leker snart sagdt oupphörligen med sitt kors, men sitter för öfrigt orörlig som en bildstod.

Huru olika har man ej bedömt biskop Beckman! Det råa »skämt» vissa tidningar tillåtit sig mot honom är allom bekant. Genom dem har han inom landet blifvit nära nog ansedd som en representant för allt andligt stillastående, för att ej rent af säga tillbakagående. Okunnigt folk, men som sjelfva trott sig om godt, hafva beklagande ryckt på axlarne och funnit det hårdt att en sådan obscurantismens man skulle intaga en biskopsstol.

Och dock torde med undantag af hr Landgren en mer frisinnad biskop i landet ej finnas. Visserligen ej i allo.

Det må nu vara hvad som helst, öfvertygelse eller klokt förutseende, men visst är att under mötet uppträdde biskop Beckman för just i främsta rummet de reformer, utan hvilka kyrkan oundvikligen måste gå sin undergång till mötes. Den breda pannan talar om skarpsinne och klokhet, i hans drag ligger något sökande; framåt, med sanningens fackla i hand, är hans lösen, hvilket hinder än må resa sig i hans väg. Skarp logiker, talar han klart och öfverbevisande, och med intresse skådar man alltid på hans nedlutade gestalt och bleka, skarpt markerade drag, vare sig han sitter på sin plats eller på stora gången tager en promenad än framlänges än baklänges med händerna på ryggen.

Som skolaris, det är nu många år sedan, hörde vi mycket talas om rektor Annerstedt i Upsala. Nästan hvarje återkommen nybakad student medförde om den mannen en eller annan historia, som lades till samlingen af de andra, upprepades, idisslades och — »förbättrades». Hvad som isynnerhet slog oss med häpnad var berättelserna om den orörlighet hvarmed han under timmar kunde sitta på samma ställe. För pojkenes qvicksilfvernatur var detta något ofattligt. Vi skola ej heller lätt glömma då vi några år senare sågo honom på en disputation i Upsala under en tropisk hetta sitta i sin rundskurna, blå klädeskappa orörlig som en bildstod under mer än 4 timmar. Skall han då icke göra den minsta rörelse, frågade vi oss sjelfva, och denna fråga plågade oss så, att vi blefvo nervretliga, glömde hela disputationsakten och finga brännande ögon af att stirra på denna raka, orörliga ryggtäfla. Det kändes som en ohygglig börda lyftats från vårt bröst, då akten var slut och rektor Annerstedt reste sig. Han kunde således röra sig, gudi lof!

Icke helt och hållet, men nära nog samma intryck gör hans bror, Strengnäs biskopen. Samma raka gestalt, samma orörlighet i hållningen, endast här förädlad, om vi så må säga. Den äldrige biskopen sitter i sin vice talmansstol, utan att stödja ryggen. De lifliga ögonen i det vackra hufvudet med de tunna, hvita lockarne spela lifligt omkring och det kan hända att biskopen, då han någon gång blir missnöjd, lätt trummar på bordet med högra handens fingrar. Spänstig som en fjeder reser han sig då han skall tåla, och då man hör honom kan man fatta att dolda vulkaniska krafter kunna koka äfven under en lugn, af snö betäckt hjessa. Men icke ett ord för mycket; finnes der verksamhet i kratern får lavan åtminstone ej rinna öfver; den inre glöden får endast sprida en mild, välgörande värme, angenäm och lifgifvande för den som kommer i dess närhet.

På främsta bänken till venster om erkebiskopen sitta för-

utom biskop Landgren, biskoparne Björk, Sjöbring, Rundgren och Anjou samt pastor primarius.

Biskoparne Sjöbring och Rundgren hafva från kamrarne fört in i mötet en viss parlamentarisk takt, hvarigenom de utmärka sig framför de fleste af sina kamrater. Den förre, rask och liflig, enkel och rättfram, glad och hjertevinnande, talar högst sällan, måhända ännu sällsyntare här än i första kammaren. Han säger sin mening enkelt och anspråkslöst, är fast i sina grundsatser; men om han utöfvar något inflytande torde det vara mera till följd af personliga egenskaper än genom ordets makt.

Då hr Rundgren reser sig för att tala skulle en person som ej känner honom nästan vänta att få höra en eldig fransk talare uppträda; det svarta håret, de mörka ögonen, den kraftfulla glöd som stundom lyser fram ur hans ansigte, allt synes bebåda detta. Men större misstag kan man ej begå. Vi hoppas att ej säga en oförlätlig oartighet då vi våga påstå att biskop Rundgren är som talare icke underhållande, huru förträffligt hans föredrag för öfrigt än må vara till form och innehåll. Hans uttal är enformigt, något släpande, och i ifvern att bevisa sin sak går han alltför ofta in i detaljer som kunna vara på sin plats i komitén eller utskottet, men som i en lagstiftande församling eller ett kyrkomöte verka just motsatsen af hvad de skulle.

»Du gode och trogne tjenare!» är man färdig att utropa, då blicken faller på den åldrige Göteborgsbiskopen. Det är ett blidt, evangeliskt ansigte, ett sådant som man ungefär drömer sig hos de första kristna lärarne. Ifrig kämpe för sina åsigter, oböjlig der han anser att en sak är rätt, ovillig att medgifva några förändringar i det bestående, strålar dock ur hans välvilliga drag, äfven under den hetaste debatt: »barn, älsken hvarandra!» På hjertats valplatser är han en stor här-förare, och det förefaller som en helt naturlig sak då man hör

ombuden från hans stift i allo och alltid instämma med den vördade herden. Man gillar det måhända ej alltid, men man kan ej underlåta att skänka detta förtroende sitt deltagande.

En gammal kämpe äfven på andra områden än kyrkans är biskop Anjou. Tiden tyckes näppeligen skola någonsin kunna inverka på detta ansigte, som synes alldeles detsamma nu som vid senaste kyrkomötet. Hela den välkända gestalten, inberäknadt den i grönt stötande peruken, är sig så lik, att man skulle tänka det var i går man senast såg biskopen. Måhända var dock hans deltagande i debatten nu mindre lifligt än förr, men man lyssnade med samma uppmärksamhet till hans ord nu som fordom.

Från de båda universiteten voro sammanlagdt ej mindre än 8 lärare valda, från Upsala 5 professorer och från Lund 2 professorer och en adjunkt. Läger man härtill universitetens kansler och prokanslerer (de senare sjelfskrifna) samt alla de ledamöter som aflagt akademiska examina, så ser man att universiteten voro både direkt och indirekt alldeles öfvervägande representerade.

Lika mycket som Upsala i antalet af personer tillhörande universitetet och på samma gång ombud vid mötet var Lund öfverlägset, lika öfverlägset var det äfven i afseende på talare. Vi behöfva endast nämna professorerna Johansson, Hammar-skiöld och Ribbing samt Torén för att finna hvilka eminenta förmågor här funnos. Af Lundaläraryne kunde näppeligen någon mer än adjunkten Billing kallas för talare, och äfven han var det ej i högre grad än att man omöjligen med bästa vilja i verlden kunde glömma hans breda skånska dialekt. Adjunkten Billings sätt att tala påminner äfven mer om det ordsvall, de vidlyftiga utflygter på beslägtade eller icke beslägtade områden som ofta utmärker talare från andra sidan sundet. Det är en vårbäck som utan att låta störa sig rullar fram och hoppar öfver kiselstenarne lätt som funnes de ej der,

men bäcken är nästan för vattenrik, den flyter öfver bräddarne. I Upsaliensarnes föredrag ligger mer af nordens lugn och storlagenhet; det är redigare, mer koncentreradt, följdriktigare, klarare; det är en bäck som håller sig inom bestämda gränser och i hvars klara vatten furorna spegla sig . . . Främst bland Upsala-professorerna såsom talare stod ojemförligen professor Johansson.

Då ni skådar honom från läktaren, skulle ni knappast tro att ni har en professor framför er. Det fina, runda, barnsliga ansigtet med det slättkammade håret skulle med en nedviken krage kring halsen gifva intryck af en snäll, flitig och sedesam skolgosse i en af de mellersta klasserna. Ni halkar lätt förbi detta ansigte tills dess egare begär ordet.

Det ligger en ljungande kraft i denna lilla gestalt. Det är en själ som brinner för det rätta, der bor ett förstånd som lärt sig känna bristerna inom statskyrkan och med djerf hand vill företaga en operation. Men ni vet att mången patient bäfvar tillbaka för dissekerknifven. Förgäfves säger läkaren: »ni skall dö, om ni ej vill underkasta er min behandling». Patienten hoppas att få lefva ändå. Icke såsom skulle vi tro professor Johansson vara *den* skicklige läkare som *ensam* skulle kunna hela statskyrkans brister och operera bort onaturliga utväxter på henne, men onekligen har han handlag. Han för lancetten med stadig hand och blinkar ej vid operationen. En sådan läkare inger förtroende. Gamla skolan dömde honom dock för ung och rådfrågade sina gamla läkare; dessa litade ej mer på stadigheten i sina händer och — förklarade alla operationer obehöfliga. Och så kom det sig att professor Johansson demonstrerade förgäfves.

Bakom honom sitter en annan Upsala-professor, äfven till utseendet en yngling. Det är hr Hammarskiöld. En egenomlig gestalt. På en smärt, föga kraftfull, kropp bär han ett ovanligt karaktäristiskt hufvud. Dragen äro skarpa, nästan

magra, ögonen stora och utstående. Då han talar, är det som en eldgnista skulle fallit i ett krutfat. Utan att vara en talare af första rang är han dock alltid intressant. Lifliga gester beledsaga hans anföranden, och man kan säga att han talar lika mycket med händerna som med läpparne. Ifvern gör dock stundom både föredrag och mimik osköna, men bevisföringen är därför ej mindre skarp. Ifrig reformvän stod han ofta på professor Johanssons sida, liksom äfven stundom professor Ribbing, medan deremot Lunda-lärarne talade mot alla mer ingripande reformer.

Brinnande af nit och hänförelse står professor Torén nästan som ett fenomen, åtminstone utan like i svenska kyrkan. Inom denna bräckliga kroppshyddas brinner en eld som synes vilja förtära sig sjelf. Professor Torén är öfverallt densamme: i predikstolen, i rådslagen, i föreläsningssalen, i hemmet. Öfverallt samma glödande nitälskan, samma öfversvallande kärlek till Gud och menniskor. Helt visst ej blind för kyrkans många fel, ser han dock i allt och öfver allt en välsignelse från höjden hvila öfver henne, älskar henne därför såsom stående under Herrens särskilda beskydd och — beundrar henne.

En person, som noga känner prof. T., sade en gång att intet märkligare finnes än prof. T:s liktal. Har den afidne efter professors mening varit en mer eller mindre uppenbar syndare, börjar han ofta med mörka skildringar af helvetet och dess fador, men småningom tar hans medlidande och menniskoälskande hjerta ut sin rätt, och han slutar alltid med att föra den afidne i himmelen.

Anekdoten karakteriserar Upsalas domprost.

Mer än en gång under kyrkomötet har prof. Ribbing satt ordförandens tålomod på prof. Under detsamma har han talat mer än under en hel riksdag, och äfven då hans förslag ej haft ringaste utsigt till framgång har han beledsagat dem med så långa »liktal» att de närvarande tröttnat. Om möjligt ännu

mer raffineradt logisk än vanligt har han stundom satt hela kyrkomötet myror i hufvudet med sina kritiker och deduktioner och sedan, sin vana likmätigt, skyndat ut att i fred röka sin cigarr.

De båda Lunda-professorerna bära vida mer än sina Upsaliensiska medbröder prägeln af att tillhöra ett småstadsuniversitet. Professor Olbers påminner i hela sitt yttre på ett frappant sätt om en mycket bekant Upsalatype, känd af hvarje student sedan nära ett halft sekel tillbaka och numera odödliggjord i doktor Hazeliis etnografiska museum. Det är icke utan att äfven hans sätt att uttrycka sig något påminner om samme man. Professorn har svårt för att tala, han söker länge efter ord och satsar och detta betager hans anföranden den kraft de eljest torde ega såsom uttryck af en ärlig öfvertygelse; och en ärlig öfvertygelsens man är hr Olbers.

Professor Skarstedt vid hans sida erinrar om en illa åtgången kyrkengel i en aflägsen landsortskyrka. Han ser alltid leende ut, han är känd som ordryttare och »vits»makare, allt talar för att han bör tillhöra denna verdens lyckligare, och dock ligger det ett visst drag af smärta öfver hans ansigte, som väcker deltagande. Är det en hemlig sorg, eller är det ett återsken af den disharmoni som måhända råder i hans själ och som stundom visar sig äfven i hans anföranden?

Underligt att säga, bland mötets mest frisinade ledamöter befinner sig förutom hrr Johansson och Beckman äfven landshöfding Treffenberg. Likt ett lejon skakar han sin väldiga mahn och träder inom skrankorna till förmån för de små, som pinas med katekesutanläsningen. Till fädernas fasa understödjes han af biskop Landgren samt för öfrigt af hrr Ola Jönsson, Ola Bosson Olsson, mötets enfants perdus, och Liss Olof Larsson, kyrkomötets, man skulle kunna säga, osynlige ledamot, som vid riksdagarne ej tål att någon embetsman får innehafva mer än *en* tjänst, men som sjelf åtagit sig så många uppdrag

att han näppeligen i åtskilliga af dem hinner mer än *visa* sig och der lysa som en ousbärlig dekoration.

Detta ansigte derborta med de gråa lockarne och det gråa skägget väcker stort intresse. Dess egare är Skaras domprost, hr Sondén. Då man betraktar detsamma, påminner man sig ovilkorligen Simeons ord i templet: »Herre, nu låter du din tjenare fara i frid». Dödt som det tyckes och otillgängligt för alla *verldens* fröjder, framstrålar ur de dunkla ögonen återskenet af en inre frid, hoppet om ett bättre efter detta, och de ord som gå öfver läpparne likna den trötte arbetarens, den der dock i sista timmen vill fullgöra det arbete som blifvit honom ålagdt att i vingården förrätta.

Välkända gestalter för hvarje Stockholmare äro prosten Lyth från Gottland, som på kyrkomötet yttrar sig med samma frimodighet som i kammaren, ingens herre och ingens dräng, och hofpredikanten Ruus, en framåtskridandets man, till utseende en gammal förfaren och ontyckt sjökaptän med öppna, ärliga drag, på hvars »skuta» hela verlden skulle vara färdig att taga passagerarebiljett.

Half lekman, half prest, men onekligen sjelfständig, framstår domprosten Linder, utan att man dock egentligen så noga vet hvar man har honom. I likhet med sin biskop motsvarar han den definition som en katolik en gång gaf på en luthersk prest: »en gentleman, klädd i svart, som säger aktningvärda saker».

Till kyrkans varmare vänner hör rådman Torpadie från Kalmar. Lifligt intresserande sig för allt menskligt, ifrande för upplysning och framåtskridande, bor inom denna till det yttre bräckliga hydda en snillrik själ, en eldig ande. Få vilja som han det goda och rätta, och få veta som han att välja de bästa vägarne till detta mål.

På kyrkans grund med ena foten och med den andra på den förskansning som evangeliska fosterlandsstiftelsen kring

henne uppkastat, lika tjenlig till anfall som försvar, står friherre F. P. Hierta. Jemte härads höfding Bergsten representerar han inom mötet isynnerhet *den* andliga riktning, som gifvit sig ett uttryck i lekmannaverksamheten. En ypperlig typ för denna är ock den senare. De skarpa dragen, der hvarje annan lidelse försvunnit för ett uttryck af nära nog fanatism, det framskjutna ansigtet med sin stora haka och sin gråa färg, allt påminner om kolportören, och i ännu högre grad gjorde hans ord detta, den enda gång han yttrade sig. Det var fråga om det nya katekesförslaget, och efter en lång och för de flesta tråkig debatt var frågan utagerad då denne talare ånyo upptog den och, förgätande allt som blifvit sagdt, började diskutera den ur specifik »läsare»-synpunkt. Aldrig hade de vördige fäderna setat så på glödande nålar som då, och märkligt nog var det en lekman som räddade dem ur förlägenheten.

Af i mycket samma åsigt som hr Bergsten är äfven hr Kolmodin. Men då den förre bär religionen såsom en börda, ett *tungt* respass som han nödvändigt behöfver med, för att slippa in genom himmelens portar, tar den senare henne som en mild ledstjerna, hvilken upplyser hans väg och förljufvar dess mödor, hvarför man ock ständigt ser honom glad och leende. Har den förre tagit till valspråk: »Genom mycken bedröfvelse skolen I ingå i Guds rike», här den senare tillgodogjort sig orden: »Mitt ok är lustigt och min börda är lätt».

Och båda gå dock till samma mål.

Grefve J. O. Mörner har allt för stor verklig vördnad för kyrkan och dess män för att han här skulle tillåta sig något utbrott af sin satiriska och skämtsamma natur. Vi sågo honom sitta här med samma andaktsfulla min som han plägar bära i kyrkan. Blott en enda gång upplystes hans ansigte af ett godmodigt löje, och det var då professor Skarstedt påstod att Kristus blef prestvigd vid 30 års ålder.

Under sammanträdet lopp hafva allt flera åhörare ankom-

mit. Läktaren är fullsatt och de lediga platserna i kam-maren äfven. Isynnerhet äro damerna starkt representerade, och det outröttliga tålmod hvarmed de lyssna till förhand-lingarne är verkligen beundransvärdt. I sanning, statskyrkan måste ännu hvila på starka grundvalar, då hon kan så fröjda sig åt det täcka könets intresse.

Förhandlingarne för dagen hafva slutat. Sekreteraren läser »Fader vår» och »Välsignelsen» och uppstämmer derpå »Herre signe du och råde!»

Med de manliga rösterna blanda sig nu melodiska, vällju-dande qvinnoröster. Effekten är egendomlig. En fläkt af ljufhet och skärhet går denna gång genom sången och mil-drar det sträfva i densamma. Man tycker sig förnimma tonerna af en eolsharpa blanda sig med skogens manliga, dystra sus. Det veka, kärleksfulla i religionen skimrar som en morgonrod-nad fram, då nattens mörka åskmoln börja skingras. Striderna de olika meningarne emellan sluta i en ljuf försoning. Kristi enkla kärlekslära strålar för ett ögonblick fördunklande alla kyrkans tvister och meningsskiljaktigheter.

? ?

41. Handarbetets Vänner.

Denna förening går fortfarande framåt så väl i inre ut-veckling som i allmänhetens bevägenhet. Det vill med andra ord säga, hon *lä*r i det hon *undervisar*, hon närmar sig sitt mål genom att höja och förädla sitt eget arbete, på samma gång hon väcker och odlar smak och stilsinne hos allmänhe-ten. De ord, med hvilka en bildad dam i landsorten gaf ut-tryck åt den känsla hon erfor vid betraktandet af föreningens för henne okända arbeten efter allmogemönster:

"Jag vill ej tycka om det der, men jag måste",

äro betecknande för det motstånd föreningen har att bekämpa och de segrar hon småningom vinner. Att segrarne numera börja bli öfvervägande, visar sig af en hastig återblick på verksamheten under senaste halfår. Främst bör då nämnas föreningens deltagande i Pariser-utställningen, hvarifrån hon hemfört både guld- och silfvermedalj¹⁾, jemte det hon blifvit med varmt erkännande omtalad inom den franska pressen (se La Presse, l'Illustration, Gazette des Architectes m. fl.) äfvensom i engelska tidningar; för det stora utställningslotteriet har af föreningens arbeten uppköpts till ett värde af 1,000 francs, och den rikhaltiga samlingen har för öfrigt haft så god afgang, att blott en liten del deraf återstår vid utställningens slut. Att föreningen, oaktadt det mera aflägsna läget af lokalen för hennes utställning, haft så betydande framgång, vittnar väl i första rummet om det riktiga och tidsenliga i hennes sträfvande, helst som de mera betydande uppköpen gjorts af muséer och konstsammlare; men i väsentlig mån har också dertill bidragit föreningens beslut att vid utställningen anställa ett sakkunnigt ombud, samt det förträffliga sätt på hvilket detta ombud, fröken *Selma Gjöbel*, representerat föreningen och förstått att främja hennes intressen.

Af föreningens arbeten hafva *Flossamattorna*, synnerligast fru *Hanna Wings guldkorsmönster* i olika storlekar, *linnevarorna* och *gardinerna* med allmogemönster, *portierer* och *väggbeklädnader* i *dalväfnad* och *skånskt krabbasnår*, samt *allmogespetsarne* från *Dalarne* och *Skåne* väckt mesta uppseende, och hafva utgifvare af berömda utländska konsttidningar begärt och erhållit tillstånd att offentliggöra en del af dessa mönster.

Från stora handelsfirmor i utlandet ha ingått förslag, hvilka

¹⁾ Guldmaljen tillerkändes föreningens ordförande, hvilken äfven nyligen hedrats med anmodan att vara finska hushållningssällskapets hedersledamot.

kunde medföra en kanske ej obetydlig *export af svenska allmogearbeten*, om blott föreningen hade tillräckliga pekuniära och personliga krafter att röra sig med.

Samtidigt med Pariser-utställningen har föreningen deltagit i slöjdutställningar i *Jönköping* och *Eskilstuna*, och derifrån hemfört pris, på anfordran afsänt profsamlingar af sina arbeten till de flesta *muséer för konst-industri i Tyskland*, samt slutligen under hösten i ej mindre än 10 olika landsortsstäder anordnat utställningar och försäljningar af sina arbeten, stundom med god framgång, alltid med den vinst, som ligger i spridningen af föreningens intressen och kändedomen om hennes sträfvanden.

Ser man åter på föreningens inre organisationsarbete, så går äfven detta, om också långsammare, framåt. En början har skett att afskilja försäljningsområdet från arbetsområdet, och *föreningens byrå, Brunkebergstorg n:o 15*, framter numera i följd deraf ett helt annat, långt mera ordnad och behagligt utseende. I mån som föreningens verksamhet växer, tar den ock allt större krafter i anspråk, och om under sådana förhållanden mycket alltid måste återstå att önska, kan föreningen endast med glad tacksamhet erkänna den outtröttliga omsorg och osparda möda, hvarmed hennes löpande ärenden besörjas.

En blick på föreningens ständigt ökade mönsterförråd visar ej blott en allt större förmåga i användningen af gamla svenska mönster, utan ock spår af renässansens och medeltidsstilsens fruktbara ornamentik, äfvensom ryska och rent österländska motiv, tillgodogjorda med stor framgång. Främst står i vårt tycke bland under året tillkomna mönster fru *H. Wings* kuddmönster efter medeltidsmotiv, hvaraf ett blifvit utfördt i gammaldags chatérsöm för Pariser-utställningen, hvilket arbete, monteradt af den verkligt konstskicklige tapetseraren hr Rysswijk, utgjort ett af Pariser-utställningens praktstycken. Vidare nämna vi ett bärdmönster i persisk stil anordnad af fr. *Roht-*

lieb och som, användt till borddukar och stolslängder, ter sig förträffligt. Ryska mönster på javastramalj till linnedukar med rika fransar, och samma motiv användt till gardiner och borddukar af kläde eller flanell, hafva äfven tillvunnit sig allmänt gillande. Åtskilliga grekiska och moriska motiv, till lampmattor och kuddar, med en utsökt talent utförda af fröknarne Schröder och Bundsen, äfvensom påläggsarbeten i nordisk stil och renessans, förtjena allt erkännande. Bland lampmattorna påpeka vi särskildt en med mönster af ett vackert slingmotiv med runinskrift, komponerad af fr. *Selma Gjöbel*. Äfven för flossamattorna hafva många nya motiv användts, deribland ett för små billigare mattor, anordnad af fr. *Fleetwood*, hvilket syns oss synnerligt tilltalande. Slutligen erinra vi om fru Wings modell till större skyddsdukar med knypplade spetsar och fint vingåkersbroderi, såsom oförlikneligt vacker; ett nytt elegant motiv till arbetspåsar i nordiska och moriska mönster, en rik omvexling af dalväskor i nya mönster samt ett helt nyss fullbordadt arbete i *ett nytt slags förenklad chatérsöm*, upfunnet af fru H. Winge, och användbart bl. a. för det vackra medeltidsmönster från ett madonnastandar, som vi meddelat i 2:dra häftet denna årgång.

För föreningens improduktiva afdelning hafva åtskilliga välkomna gåfvor inlutit, deribland 300 kr från H. M. Drottningen, 300 kr af föreningens första, numera affidna välgörarinna, samt 200 kr af Kongl. Patriotiska sällskapet.

Inom kort skall den årliga utlottningen af arbeten ske bland föreningens medlemmar, och torde värdet af dessa föremål komma att öfverstiga 2,000 kronor.

För öfrigt hänvisa vi till föreningens årsberättelse, som medföljde 4:de häftet af denna tidskrift samt erinra att till *alla de i Tidskrift för Hemmet befintliga mönster* — så väl för flossaväfnad som konstösöm m. m. får man köpa material hos *Handarbetets Vänner*, vare sig man tillhör föreningen eller ej.

Här nedan bifogas förteckning öfver de enskilda föreningsmedlemmar, hvilka välvilligt erbjudit sig att under hösten anordna utställning och försäljning af Handarbetets Vänners tillverkningar i olika landsorter samt med ospard möda ombesörjt detta, och derigenom väsendtligen främjat föreningens syften, för hvilket allt styrelsen härmed ber att få hembära sin hjertliga tacksägelse. Äfven till de resp. Red:er af landsortstidningar, hvilka genom välvilliga notiser väckt sina läsares uppmärksamhet på de nämnda utställningarne, får styrelsen framföra uttrycken af sin tacksamhet.

Kamreraren herr W. Berg	Göteborg
Fröken K. Thysselius	Nyköping
Fru von Steijern	Nyköping
Fru Helny Kamp	Eksjö
Herr konsul Leonard Engström	Söderköping
Fru E. Wallström	Örebro
Herr Elgerus	Örebro

I Carlskrona och Norrköping hafva genom dervarande tapisserihandlande mindre urval af föreningens arbeten föresluts, likasom i Westerås och Södra Wi utställningar för närvarande pågå.

42. Nytt på vår bokhylla.

Sedan detta häfte var i det närmaste afslutadt hafva några böcker kommit oss tillhanda, hvilka vi ej kunna afhålla oss att om ock blott med några få ord anbefalla till våra läsare. Under öfverskrift *Läsning för unga flickor* har med *ledning af kyrkoherden Staaff* börjat utgifvas en serie öfversatta berättelser, hvilka vittna om ett synnerligt godt val. *Marguerites* historia är, för att nämna blott en af de tre berättelser som redan utkommit, det bästa vi läst af fransk ungdomslitteratur

och hjeltinnan, frisk och from, kärleksfull och sjelfständig, är i sanning ett qvinnoideal, som vi gerna skulle vilja se allmänt erkändt. »Författaren till John Halifax» på den andra berättelsens titelblad är nog att tillförsäkra läsaren ett ädelt nöje, och i det vi uttala vår öfvertygelse att denna boksamling, så länge den får bibehålla den fint bildade och med ungdomens lynne och behof väl förtrolige ledarens tillsyn, framgent skall utmärkas af samma ädla och friska ande, anbefalla vi den på det varmaste för mammornas juluppköp. Blott tvänne brister vilja vi i förbigående påpeka, den ena att man vändt sig utslutande till unga flickor, då boksamlingen synes ega lika mycket värde för ynglingar, och det i vår tanke ej är nyttigt att till och med i litteraturen uppbygga konstlade rämärken mellan den qvinliga och manliga ungdomen; den andra att man upptagit *endast* öfversättningar. Vi hafva dock inhemska förf. hvilka blott behöfva en smula uppmuntran och förtroende för att kunna täfla med utländska på detta område; så *Anna A., Fr. v. Hofsten*, förf:n till *Ragnfast Mårsson, Björlin, Ch. Tibell*, för att nu ej tala om så erkända signaturer som *Topelius, Onkel Adam, Lea* m. fl. Med *en mindre ensidigt flickaktig* prägel och tillbörligt rum lemnadt för *svenska, af fosterländsk ande uppburna skildringar*, skulle, vi äro öfvertygade derom, denna ungdomslitteratur helsas välkommen i ännu vidare kretsar.

— *Sagor och berättelser af Hilding* vittna om en ej vanlig förmåga att förena *kort med godt*. Af detta skäl, och emedan den är *svensk*, förtjenar den en plats i barnkammarbiblioteket bättre än mängden af utländska barnböcker.

— *Illustrerad ordbok öfver näringsämnen och handelsartiklar* m. m. af *Werner Cronquist* h. 1. Den handbok, hvars första häfte vi här anmäla, har länge varit af behofvet påkallad och anbefalles såsom helt enkelt *oumbärlig* för hvarje husmor, som vill förstå hvad hon köper och veta hur hon skall pröfva dess duglighet.

— *Populärt historiskt Bibliotek*, utg. af *Esaias Edqvist*. I en tid som vår, då den sanningen söker göra sig mer och mer gällande att historien, rätt inhemtad, är ett bildningselement af allra högsta betydelse, högre än språkstudiet, emedan det ger icke blott kunskap utan ock stoff till åsigter, emedan det utbildar ej blott intelligensen utan ock karaktären — i en sådan tid har den historiska litteraturen en större betydelse än någonsin, främst måhända den, som är ämnad att nära det historiska intresset hos den stora allmänheten. Geijers uttryck: "endast det bästa är godt nog" finner här sin tillämpning. Utgifvaren af *Populärt historiskt Bibliotek* har börjat sitt företag i denna ande, i det han inledt det med den vidtberömde amerikanske författaren *W. H. Prescotts* skildring af *Perus eröfring*. »Med Prescott finner man historien lika fångslande som en roman», hörde vi nyligen en yngling säga, hvilken satt fördjupad i skildringen af Mexikos eröfring. Dylika omdömen, sammanställda med det obestridda anseende förf:n åtnjuter som vetenskapsman, säger oss att det var ett riktigt grepp att ställa Prescott i spetsen för den ofvannämnda historiska boksamlingen, hvilken vi härmed på det kraftigaste anbefalla så väl till de bildade hemmen som skol- och sockenbiblioteken.

43. Mönster.

Det färglagda mönster, som medföljer häftet, har af miss-tag blifvit taget i alltför liten skala, men återgifver dock på begripligt sätt mönstret af en dyna från Vestergötland, utfördt i svensk gobelinsväfnad till kuddar, hvilka haft stor åtgång hos Handarbetets Vänner. Mönstret kan äfven återgivas i tvistsöm, korsstygn och flossaväf, då material i riktiga, eljest ej tillgängliga färger, reqvireras hos Handarb. Vänner.

Mönster efter en dyna af rödlakansväf
från Vester götland.

Träskrift för hemmet.

Gen. Stab. Lit. Anst.

TIDSKRIFT FÖR HEMMET

TILLEGNAD

NORDENS QVINNOR.

TJUGONDE ÅRGÅNGEN

ÅTFÖLJD AF TRENNE TILLÄGGSBLAD SAMT MÖNSTER.

STOCKHOLM,
P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG.

TEKNIKT FOR HEMMET

AV HENRIK LARSSON

STOCKHOLM

Innehåll:

	Sid.
1. 1877, Återblick af — —	1.
2. Frågan om kvinnans rätta ställning i samhället och familjen, be- traktad ur synpunkten af ett klarnadt familjebegrepp, 1, af <i>L.</i> <i>H. Åberg</i>	5.
3. Magnhild, af Björnstjerne Björnson, ett föredrag af <i>Ernst Beckman</i>	27.
4. Handarbetet och bokbildningen. (Slut fr. föreg. häfte)	46.
5. † H. W. B. 1819—1877. Ungdomsdikter	50.
6. Literärt Album, af <i>Emund Gammal</i>	53.
7. Välgörenhet, Poem	65.
8. Mönster, från en klosterkyrka i Norge	66.
Minneslista för tidningsläsare. Se omslaget.	
9. Frågan om kvinnans rätta ställning i samhället och familjen, 2. Af <i>L. H. Åberg</i>	67.
10. Leopold och Anna Maria Lenngren. Bref ur aflidne fru Egges efterlemnade samling handskrifter af utmärkta personer	80.
11. Skäl för kvinnan vid Nordiska festen i Upsala 1878 af <i>K. Wicksell</i>	86.
12. † H. W. B. Ungdomsdikter	91.
13. Ibsens »Samhällets stötter» af <i>A— Str—</i>	98.
14. Dansen, poem af <i>Audac</i>	112.
15. Mönster, från ett Madonnastandar sedan medeltiden	114.
Minneslista för tidningsläsare.	
Förteckning öfver vinsterna vid Handarb. Vänners } Se omslaget. lotteri, 19 Dec. 1877.	
16. Förkärlek. Poem af <i>C. D. af Wirsén</i>	115.
17. Eolsharpan. Poem af <i>Edv. Bäckström</i>	118.
18. Frågan om kvinnans rätta ställning i samhället och familjen, 2. Af <i>L. H. Åberg</i> . (Forts.)	119.
19. Ett besök i riksdagens kamrar 1878. <i>Första kammaren</i> , af ??	129.
20. Grefve Kasimir. Berättelse af <i>Amanda Kerfstedt</i>	145.
21. † H. W. B. Efterlemnade dikter	189.
22. Önskemål för en fortsatt reform af vår kvinnoundervisning	191.
23. Mönster till flossamatta	194.
Minneslista för tidningsläsare, m. m. Se omslaget.	
24. Stockholms högskola och den högre kvinnobildningen	195.
25. Tyskt familjelif i början af detta århundrade	210.
26. Tio år. Berättelse af <i>Hellen</i>	235.
27. Mönster från ett skänkt s. k. klutaband	242.
Boköfversigt.	
Minneslista för tidningsläsare. } Se omslaget.	

	Sid.
28. Profeten Jesaja. Poem af <i>Victor Modin</i>	243.
29. Frågan om kvinnans rätta plats i samhället och familjen. 3. (Slut). Af <i>L. H. Åberg</i>	248.
30. Brev om Den danske Kvinde. Af <i>K. F.</i>	260.
31. Wilhelmina Hierta. Af <i>Esselde</i>	270.
32. Den nutida svenska prosadikten	273.
33. Nytt på vår bokhylla	290.
34. Dramatisk konst 1877—78. I. Kungliga teatrarna. Af <i>A—Str</i> —	293.
35. Hustrun till sin man. Poem, fritt från engelskan	301.
36. Strödda tankar om konst, moral och karakter, mode och stil m. m.	302.
37. Mönster af skånska nåtspetsar	305.
Några ord om föreningen Hvita Liljan. Se omslaget.	
38. Elfvaåringen. Poem af <i>C. D. af Wirsén</i>	307.
39. Om hemstudier. Af <i>Ernst Beckman</i>	311.
40. Ett besök på <i>kyrkomötet</i> , af ? ?	329.
41. Handarbetets Vänner	344.
42. Nytt på vår bokhylla	348.
43. Mönster till kudde efter en dyna från Westergötland	350.

Tilläggsbladet n:o 1.

Carl v. Linné och hans fader, skildrade af hans bror	1.
Om den gifta kvinnans eganderätt, af <i>L. N.</i>	10.
Vackra minnesvärdar. Gåfvobrefven för generalkonsul <i>Smitts</i> och fru <i>W. Hiertas</i> donationer, med dervid fästade vilkor	17.
Qvinnan och Postverket, af <i>St.</i>	23.
Kongressen i Genève 1877, af <i>M.</i>	26.

Tilläggsbladet n:o 2.

Ett besök i riksdagens kamrar 1878. <i>Andra kammaren</i> , af ? ...	1.
Reseberättelse af biträdande direktisen hos Handarbetets Vän- ner, fröken <i>Molly Rohlieb</i>	12.
Det svenska sedlighetsförbundet, af <i>M.</i>	22.

Tilläggsbladet n:o 3.

Rikedomens bryderi (med afseende på hufvudstadens inkomst af bränvinsutskänknigen)	1.
Om ordnade lekars införande vid elementarskolor för gossar, af <i>M. Törngren</i>	4.
Från de fattigas hem	15.